

متن پیاده سازی شده جلسه هشتاد و هشتم سال چهارم درس خارج فقه القضا 7 خرداد ماه 1401

بسم الله الرحمن الرحيم

گروه پنجم روایات؛ (نوعی رویکرد خاص برای فهمنده نص القاء می‌کند)

روایت اول: بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّمَا جُعِلَتِ الْقَسَامَةُ لِيُغْلَظَ (تا محقق بشود) بِهَا فِي الرَّجُلِ الْمَعْرُوفِ بِالْشَّرِّ (در تهذیب که مصدر روایت است « بالستر» آمده است) الْمَتَّهِمِ فَإِنْ شَهِدُوا عَلَيْهِ جَازَتْ (نافذ است) شَهَادَتُهُمْ.

معروف به شر در روایت قسمت کلیدی ما برای فهم این مطلب است که قسامه را برای هر شخصی استفاده نکنیم بلکه برای کسانی که شهره به بدی و شر هستند، قسامه را به کار ببریم. نه این که مفهوم گیری کنیم از این روایت بلکه به کمک بقیه روایات محدودیتی را برداشت کنیم. بنابراین مانند: اقرار و بینه با قسامه برخورد نمی‌کنیم زیرا این دو برای هر شخصی دلیل قضایی محسوب می‌شود.

نکته مهم حدیثی: اما راجع به نسخه مصدر که به جای بالشیر، بالستر دارد، باید بگوییم: برخی اشخاص که با روایات محشور هستند گاه برخی کلمات را به خاطر انسشان با روایات صحیح نمی‌دانند و احتمالاً این مورد برای شیخ حرّ اتفاقی افتاده است که بالشیر را درست می‌دانند. بنابراین اگر ستر در روایت آمده باشد دیگر القاء دیدگاه ندارد. البته در کتاب من لایحضره الفقیه (بالشر) آمده است.

سوال: حال اگر طبق برخی روایات قسامه را پناه بدانیم و جلوگیری از قتل کند و فرار از قصاص را محدود کند، حال بگوییم اگر این کارایی قسامه از بین رفت خود قسامه هم کنار برود؟ زیرا وسیله‌ای برای انتقام و خونریزی شده است. جواب: قسامه را بتمامه از بین نمی‌بریم بلکه از درجه دلیل به اماره تبدیل می‌نماییم مخصوصاً اگر امروزه ادله بهتری برای کشف جرم باشد مانند: انگشت نگاری، آزمایش و غیره، البته اگر دلیل اسد از قسامه در بین نباشد و امارات دیگری نیز نباشد از قسامه به تنهایی استفاده می‌کنیم.

خاستگاه اصلی این بحث در فلسفه فقه است که تا چه اندازه کارایی نهادهای شرعی را باید بحساب بیاوریم؟ آیا اگر اکنون آن کارایی تغییر نموده حال می‌شود حکم آن را عوض کنیم؟

(برای مطالعه بیشتر در فقه هنر استاد محترم در مورد اسم گزایی و کارکرد گزایی صحبت نموده‌اند. سایت استاد قسمت مقالات)

روایات دیگر نیز هست که مقدار قسامه را در قتل عمد و شبه عمد مشخص می‌کند؛ این روایات احکام قسامه هست که در جای خود باید بحث بشود.